

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

KOULUNKÄYNNIN JA AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN OHJAUKSEN ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2011

Määräys 32/011/2011

Näyttötutkinnon perusteet

**KOULUNKÄYNNIN JA AAMU- JA
ILTAPÄIVÄTOIMINNAN OHJAUKSEN
ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2011**

Määräys 33/011/2011

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2011:43

ISBN 978-952-13-5005-4 (nid.)

ISBN 978-952-13-5006-1 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkójulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2012

9.12.2011

32/011/2011

Voimassaoloaika: **1.1.2012 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:
L 631/98, 13 § 2 mom

Kumooa Opetushallituksen määräyksen
27.8.2004 nro 24/011/2004 koulunkäyntiavustajan erikoisammattitutkinnosta

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

KOULUNKÄYNNIN JA AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN OHJAUKSEN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2012 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun koulunkäyntiavustajan erikoisammattitutkinnon perusteiden 27.8.2004 nro 24/011/2004 mukaisesti 31.12.2013 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Opetusneuvos

Anne Mårtensson

LIITE

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan erikoisammattitutkinto 2011

Sisältö

1	Näyttötutkinnot	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet.....	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	8
1.6	Todistukset	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	9
2	Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon muodostuminen	10
2.1	Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen	10
2.2	Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen	10
3	Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	12
A.	Pakolliset tutkinnon osat	13
3.1	Hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen ja edistäminen.....	13
	Ammattitaitovaatimukset	13
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	13
	Ammattitaidon osoittamistavat	18
3.2	Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen koordinointi ja kehittäminen.....	19
	Ammattitaitovaatimukset	19
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	19
	Ammattitaidon osoittamistavat	22
B.	Valinnaiset tutkinnon osat.....	23
3.3	Toiminnallisuus ja luovuus lasten ja nuorten ohjauksessa	23
	Ammattitaitovaatimukset	23
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	24
	Ammattitaidon osoittamistavat	27
3.4	Lasten ja nuorten vapaa-ajan toiminnan ohjaus.....	28
	Ammattitaitovaatimukset	28
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	29
	Ammattitaidon osoittamistavat	31
3.5	Monikulttuurisessa toimintaympäristössä toimiminen	31
	Ammattitaitovaatimukset	31

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	32
Ammattitaidon osoittamistavat	35
Liite Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon suorittaneen ammatin kuvaus	36
Alan arvoperusta.....	36
Ammatin kuvaus.....	36

1 Näyttötutkinnot

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määräytyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään

erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Henkilökohtaistamisesta Opetushallitus on antanut erillisen määräyksen.

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisena määräaikana pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

2 Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon muodostuminen

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto on tarkoitettu henkilölle, jolla on vähintään koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinnon tai vastaavan tutkinnon tasoiset tiedot ja taidot. Tutkinnon suorittaja, jolla on alan koulutuksen lisäksi työkokemusta sekä täydentäviä ja syventäviä opintoja, pystyy todennäköisesti suoriutumaan tästä erikoisammattitutkinnosta.

2.1 Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnossa tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa kasvatus-, opetus- ja sosiaalialan vaativissa ohjausalan tehtävissä lasten, nuorten ja aikuisten hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemisessa ja edistämässä sekä koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinointi- ja kehittämistehtävissä. Valinnaisen tutkinnon osan avulla tutkinnon suorittanut omaa erityisosaamisen joko lasten ja nuorten toiminnallisuuden ja luovuuden ohjaukseen, lasten ja nuorten vapaa-ajan toiminnan ohjaukseen tai monikulttuurisessa toimintaympäristössä työskentelemiseen.

2.2 Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon suorittaminen edellyttää kahden pakollisen ja vähintään yhden valinnaisen tutkinnon osan suorittamista.

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnossa esiin tuleva ohjaustoiminta ei tarkoita opettajan tai opinto-ohjaajan antamaa ohjausta.

Taulukko 1. Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon osat.

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto
Pakolliset osat
3.1 Hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen ja edistäminen
3.2 Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen koordinointi ja kehittäminen
Valinnaiset osat, joista valitaan yksi osa
3.3 Toiminnallisuus ja luovuus lasten ja nuorten ohjauksessa
3.4 Lasten ja nuorten vapaa-ajan toiminnan ohjaus
3.5 Monikulttuurisessa toimintaympäristössä toimiminen

3 Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnoissa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Arvioijat, jotka on perehdytetty arviointitehtävään, arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaidon tutkintotilaisuuksissa. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittajalle annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Palaute voidaan antaa tutkinnon suorittajalle esimerkiksi arviointiesityksen tekemisen jälkeen.

Tutkinnon suorittajalle voidaan antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuorituksiaan suullisesti. Arvioijat kirjaavat keskustelun aikana tehdyt havainnot arviointilomakkeeseen. Näin varmistetaan tutkintosuoritusten kattavuus ja arvioinnin luotettavuus. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää tutkinnon osan suorittamisen yhteydessä tai sitten kun kaikki tutkinnon osien suoritukset on tehty.

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan kirjallisen arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle sen jälkeen, kun tutkintosuoritukset on tehty kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Kolmikantaisen arvioijaryhmän jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia.

A. Pakolliset tutkinnon osat

3.1 Hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen ja edistäminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia ja ohjata muita alansa työntekijöitä asiakkaan kasvun ja kehityksen tukijana
- kehittää osallisuutta tukevaa toimintaympäristöä koulunkäynnin ja opiskelun eri vaiheissa
- kehittää asiakkaiden psyykkistä hyvinvointia edistävää toimintaympäristöä
- osaa toimia ammattieettisesti.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa toimia ja ohjata muita alansa työntekijöitä asiakkaan kasvun ja kehityksen tukijana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen tukeminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• havainnoi aktiivisesti asiakkaan kehitystä, tunnistaa tuen tarpeita ja vastaa tuen tarpeisiin asiakaslähtöisesti ja ikätason mukaisesti työyhteisössään• hyödyntää työssään kehityspsykologista tietoa kasvun ja kehityksen tukemisessa kehityksen eri vaiheissa• hyödyntää työssään erityispedagogista osaamistaan asiakkaan kasvun ja kehityksen yksilölliseen tukemiseen• organisoii tarkoituksenmukaisesti muiden saman alan työntekijöiden työtehtäviä työyhteisössään asiakkaan tuen tarpeet huomioon ottaen• toimii esimerkkinä ja vertaistukena oman alansa työntekijöille lapsen, nuoren ja aikuisen tukemiseen ja ohjaukseen liittyvissä kysymyksissä.
Alle kouluikäisten tuen tarpeiden havainnointi ja tukeminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• tukee tavoitteellisesti lasten ikäkauden ja edellytysten mukaista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä• havainnoi aktiivisesti lasten kehitysviivästyksiä ja hyödyntää erilaisia yksilöllisen tukemisen keinoja• soveltaa työssään tutkittua tietoa koulukypsyystestistä esikoulussa• kehittää tarvittaessa moniammatillisessa yhteistyössä lasten kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaympäristöä.

<p>Kouluikäisten tuen tarpeiden havainnointi ja tukeminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • havainnoi työssään lasten koulunkäynnin valmiuksia alkuopetuksessa, tunnistaa erityisiä tuen tarpeita ja vastaa tuen tarpeisiin asiakaslähtöisesti • tukee ja ohjaa asiantuntevasti lasten koulunkäynnin valmiuksia ja ottaa huomioon yksilölliset tuen tarpeet • havainnoi asianmukaisesti lapsen valmiuksia toimia ryhmässä ja tukee ryhmän yhteistoimintaa • hyödyntää aktiivisesti erilaisia keinoja lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukemiseen • vakiinnuttaa toimintaan soveltuvia oppimista tukevia menetelmiä työyhteisössään.
<p>Nuorten tarpeiden tunnistaminen ja tukeminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukee nuoren kasvua ja kehitystä ottaen huomioon yksilölliset vahvuudet ja tuen tarpeet • ottaa huomioon nuoren kasvuun ja kehitykseen liittyvät vaikeudet ja puuttuu nuoren riskikäyttäytymiseen • ottaa toiminnassaan huomioon nuorten koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyviä vaikeuksia ja edistää toiminnallaan toimintaympäristöä nuoren oppimista tukeväksi • hyödyntää työssään asianmukaisesti nuorisokulttuurin ja median tuntemustaan • vakiinnuttaa toimintaan soveltuvia oppimista tukevia menetelmiä työyhteisössään.
<p>Nuoren aikuisen tuen tarpeiden havainnointi ja tukeminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukee tavoitteellisesti nuoren aikuisen oppimisvalmiuksia, itsenäistymistä ja elämäntaitoja • puuttuu havaittuun syrjäytymisriskiin ja ohjaa nuorta aikuista tukipalveluiden käytössä • kehittää aktiivisesti oppimista ja elämäntaitoja tukevaa toimintaympäristöä ja vakiinnuttaa hyviä menetelmiä moniammatillisessa yhteistyössä • kehittää aktiivisesti yhteistyötä eri verkostojen ja työelämän kanssa.
<p>Aikuisen tuen tarpeiden havainnointi ja tukeminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi tarvittaessa aikuisen arjenhallintataitoja ja oppimisvalmiuksia moniammatillisen työryhmän jäsenenä • tukee suunnitelmallisesti aikuista itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen oppimisessa ja arjen hallinnassa • tunnistaa tarvittaessa aikuisen erityiset tuen tarpeet opiskelussa ja elämäntaitojen hallinnassa ja ohjaa oppimisen tukipalveluiden käytössä

	<ul style="list-style-type: none"> tuntee keskeiset sosiaali- ja terveystalvet ja ohjaa niiden käytössä vahvistaa aikuisten ohjattavien arjen hallintaa ja oppimista lisääviä toimintatapoja työyhteisössään.
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää osallisuutta tukevaa toimintaympäristöä koulunkäynnin ja opiskelun eri vaiheissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Integraation ja inklusion edistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> edistää tavoitteellisesti erilaisuuden hyväksymistä, tasa-arvoa ja yksilön täysivaltaisia osallistumismahdollisuuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa edistää asianmukaisella tavalla asiakkaiden hyvinvointia ja osallisuutta tukevaa toimintakulttuuria työyhteisössään osallistuu aktiivisesti oman vastualueensa osalta integraation suunnitteluun ja toteutukseen organisoii työtehtäviä integraatiota ja inklusiota edistävällä tavalla kehittää ja vakiinnuttaa lähikouluideologian mukaisia käytäntöjä toimintaympäristössään.
Osallisuuden tukeminen varhaiskasvatuksessa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> kehittää tavoitteellisesti lapsen kokonaiskehitystä tukevaa, turvallista ja osallistavaa kasvuympäristöä kohtaa jokaisen lapsen yksilöllisesti ja ryhmän jäsenenä kehittää osallistavia toimintakäytäntöjä moniammatillisessa yhteistyössä ja huoltajien kanssa ohjaa asiantuntevasti oman alansa työntekijöitä lasten osallisuuden tukemisessa.
Osallisuuden tukeminen aamu- ja iltapäivätoiminnassa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> kehittää tavoitteellisesti sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä tukevaa ja osallistavaa toimintaympäristöä kehittää aktiivisesti osallistavia toimintakäytäntöjä yhteistyössä kodin, koulun ja lähiverkostojen kanssa hyödyntää monipuolisesti ryhmädynamiikan tuntemusta osallistavan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa ottaa työssään huomioon tyttöjen ja poikien kehityksen erot ja erilaiset tarpeet toiminnassa ohjaa asiantuntevasti oman alansa työntekijöitä lasten osallisuuden tukemisessa.

Osallisuuden tukeminen esiopetuksessa ja vuosiluokilla 1–6	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehittää osallisuutta tukevaa toimintaympäristöä ja käytäntöjä omassa organisaatiossaan yhteistyössä eri verkostojen kanssa • osallistuu tarvittaessa vertaissovittelun järjestämiseen ja kehittämiseen työssään • toimii aktiivisesti nivelvaiheessa ja kehittää yksilöllisiä osallisuutta edistäviä toiminta- ja tukimalleja siirryttäessä esiopetuksesta alkuopetukseen ja aamu- ja iltapäivätoimintaan sekä siirryttäessä alakoulusta yläkouluun • ohjaa asiantuntevasti oman alansa työntekijöitä lasten osallisuuden tukemisessa.
Osallisuuden tukeminen vuosiluokilla 7–9	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehittää osallisuutta tukevaa toimintaympäristöä ja käytäntöjä omassa organisaatiossaan yhteistyössä eri verkostojen kanssa • osallistuu tarvittaessa vertaissovittelun järjestämiseen ja kehittämiseen työssään • kehittää osallisuutta tukevia toimintamalleja nuorten jatko-opintopolkujen suunnitteluun yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa • toimii aktiivisesti nivelvaiheessa ja kehittää yksilöllisiä osallisuutta edistäviä toiminta- ja tukimalleja siirryttäessä toiselle asteelle • ohjaa asiantuntevasti oman alansa työntekijöitä nuorten osallisuuden tukemisessa.
Osallisuuden tukeminen toisella asteella	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehittää osallisuutta tukevaa toimintaympäristöä ja käytäntöjä omassa organisaatiossaan yhteistyössä eri verkostojen kanssa • osallistuu tarvittaessa vertaissovittelun järjestämiseen ja kehittämiseen työssään • kehittää aktiivisesti osallisuutta tukevia yhteistyömalleja tukipalveluiden, opinto-ohjaajien ja opiskelijahuollon kanssa • ohjaa asiantuntevasti oman alansa työntekijöitä nuorten ja aikuisten osallisuuden tukemisessa.
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää asiakkaiden psyykkistä hyvinvointia edistävää toimintaympäristöä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Psyykkisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää työssään myönteistä minäkuvaa ja itsetuntoa tukevia menetelmiä sekä vakiinnuttaa niitä tukevia käytäntöjä työyhteisössä • hyödyntää monipuolisesti tietoaan psyykkisen kehityksen häiriöistä eri-ikäisten asiakkaiden kokonaisvaltaisen koulu- tai opiskelupäivän toteutuksessa

	<ul style="list-style-type: none"> • havainnoi aktiivisesti toimintaympäristönsä kehittämistarpeita ja toimii ratkaisukeskeisesti yhteistyössä kokonaisvaltaisen koulu- tai opiskelupäivän toimijoiden kanssa • edistää johdonmukaisesti ryhmätoimintaa sekä turvallista ja erilaisuutta hyväksyvää ilmapiiiriä toimintaympäristössään • osallistuu asiakkaiden päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn ja hyödyntää työssään olemassa olevia verkostoja • tunnistaa asiakkaiden päihteiden, huumeiden ja lääkkeiden käytön vaikutukset käyttäytymisessä ja puuttuu asiaan työyhteisössä sovitulla tavalla • toimii aktiivisesti ohjaustyön asiantuntijana verkostoissa ja ohjaa oman alansa työntekijöitä asiakkaiden psyykkisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistämisessä.
<p>Psyykkisesti oireilevan lapsen, nuoren tai aikuisen tukeminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • edistää kokonaisvaltaista koulu- ja opiskelupäivää tukevaa toimintaympäristöä ottaen huomioon yksilön ja ryhmän vahvuudet • toimii oman vastuualueensa mukaisesti psyykkisen tuen osalta moniammatillisessa yhteistyössä ja verkostoissa • ennaltaehkäisee ongelmatilanteita ja edistää psyykkisesti oireilevien asiakkaiden tilanteen edellyttämiä kasvatus- ja ohjausmenetelmiä • käyttää työssään asiakkaan tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia ja sopivia ohjausmenetelmiä • toimii aktiivisesti verkostoissa ja ohjaa oman alansa työntekijöitä psyykkisesti oireilevan lapsen, nuoren tai aikuisen tukemisessa sovitulla tavalla.
<p>Haastavissa tilanteissa toimiminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää tarkoituksenmukaisesti turvallisuussuunnitelmaa riskitekijöiden ennakkoinnissa ja edistää turvallista arkea yhteistyössä muiden kanssa • puuttuu sovitulla tavalla kiusaamistilanteisiin vastuualueensa toimintaympäristöissä ja edistää osaltaan tilanteiden selvittelyä • ennakoii ja ehkäisee väkivaltatilanteita omalla toiminnallaan • käyttää asiakkaan ja ympäristön kannalta oikeita ja perusteltuja puuttumisen ja rajoittamisen keinoja • huolehtii asiamukaisesti väkivaltatilanteiden jälkitoimista tilanteesta riippuen itsenäisesti tai yhteistyössä verkostojen ja huoltajien kanssa • toimii asiantuntijana verkostoissa ja ohjaa oman alansa työntekijöitä haastavissa tilanteissa toimimisessa.

Tutkinnon suorittaja osaa toimia ammattieettisesti.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Ammattieettinen toiminta	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • toimii kasvatukseen, opetus- ja sosiaalialan eettisten periaatteiden mukaisesti suhteessa asiakkaisiin ja yhteistyökumppaneihin • toimii työssään luottamuksellisesti ja vastuullisesti • arvioi ja kehittää vastualueensa toimintamalleja ja käytäntöjä ammattieettisesti.
Oman työn arviointi ja kehittäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • seuraa ja hyödyntää aktiivisesti omalla alallaan tehtyjä tutkimus- ja kehittämishankkeita • kehittää työympäristössään työn arviointia edistäviä toimintatapoja • kehittää tavoitteellisesti omaa ja vastualueensa toimintaa arvioinnin pohjalta.

Ammattitaidon osoittamistavat

Hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen ja edistäminen - tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työelämän tehtävissä kasvatukseen, opetus- ja sosiaalialan toimintaympäristöissä. Toimintaympäristönä voi olla varhaiskasvatusta, perusopetusta, aamu- ja iltapäivätoimintaa tai toinen aste.

Tutkinnon suorittaja osoittaa asiantuntemusta yksilön kehityksen tuntemisessa ja tietyn ikäisten asiakkaiden tukemisessa sekä osallisuutta ja psyykkistä hyvinvointia tukevan toimintaympäristön kehittämisessä yhteistyössä muiden kanssa. Tutkinnon suorittaja osoittaa toimivansa ammattieettisesti.

Tutkinnon osan tutkintosuoritus on tutkinnon suorittajan osoittama tutkinnon perusteiden mukainen osaaminen ensisijaisesti yhdessä toimintaympäristössä tietyn ikäisten asiakkaiden kanssa työskennellen. Tutkintotilaisuudessa vaadittava osaaminen osoitetaan siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan asetettuja ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön työn että työn perusteena olevan tiedon osalta. Ammattitaidon osoittamista täydennetään esittelemällä tutkintotilaisuudessa tähän tutkinnon osaan liittyvä osaaminen muissa ikävaiheissa olevien lasten, nuorten ja aikuisten kehityksen, osallisuuden ja hyvinvoinnin tukemisesta tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat siitä kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkintotilaisuuden aikana mahdollisesti syntyvillä dokumenteilla. Nämä dokumentit muodostavat arvioituna osan arviointiaineistoa. Tutkinnon suorittajan

arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearvioinnista.

3.2 Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen koordinointi ja kehittäminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia kasvatusta, opetusta ja sosiaalialalla oman vastualueensa toimintakokonaisuuksien koordinoijana ja kehittäjänä
- toimia koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen lähiesimiehenä tai tiiminvetäjänä
- toimia ohjauksen asiantuntijana monialaisessa yhteistyössä
- ohjata ja arvioida oman alansa tutkinnon suorittajia.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa toimia kasvatusta, opetusta ja sosiaalialalla oman vastualueensa toimintakokonaisuuksien koordinoijana ja kehittäjänä.	
Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit
Oman vastualueen toimintakokonaisuuden hahmottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentoi asiantuntevasti oman vastualueen toimintakokonaisuuden suhteessa oman organisaation tai laajemman toimintaympäristön kokonaisuuteen • ottaa toiminnassaan huomioon toimintaympäristöään säätelevät valtakunnalliset ja alueelliset ohjeet ja strategiat • toimii perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti • neuvottelee esimiehensä kanssa vastualueeseensa liittyvistä työn kokonaisuuksista ja toimii sovitusti omalla vastualueellaan • toimii tarvittaessa kunnan tai alueensa koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinoijana.
Omalla vastualueella toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvaa kirjallisesti työhönsä liittyvät prosessit ja toimintamallit • tunnistaa vastualueensa työn kehittämisen tarpeet • toimii tavoitteellisesti vastualueensa toimintakokonaisuuksien koordinoijana ja kehittäjänä.

Oman vastualueen kehittämissuunnitelman suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> suunnittelee, laatii ja toteuttaa asiakas- ja työelämälähtöisen yksikkökohtaisen, alueellisen tai kunnallisen hankesuunnitelman yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa arvioi hankkeen etenemistä ja tavoitteiden toteutumista yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
Oman vastualueen hyvien käytäntöjen vakiinnuttaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> jakaa oman vastualueensa toimijoille tietoa työyhteisön ja verkostoyhteistyön hyvistä käytännöistä toimii alueensa aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämistyön verkostossa jäsenenä vakiinnuttaa kehittämishankkeessa ja muussa toiminnassa hyväksi havaittuja käytäntöjä työyhteisössä ja verkostoyhteistyössä.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaustyön lähiesimiehenä tai tiiminvetäjänä.	
Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen vastuuhenkilönä ja lähiesimiehenä toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> toimii vastuualueellaan tarkoituksenmukaisesti ja organisaationsa strategian ja tavoitteiden mukaisesti huolehtii vastuuhenkilönä työlainsäädännön ja työehtosopimusten velvoitteiden toteutumisesta vastaa tarvittaessa vastuualueensa säännöllisistä kokouksista ja palavereista ja varmistaa tiedonkulun kaikille osallisille tukee oman vastuualueensa toimijoiden ammatillista kehittymistä luo edellytyksiä tiimien tai työryhmien toiminnalle ja varmistaa toiminnan sujuvuuden puuttuu koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksessa ilmenneisiin ongelmatilanteisiin antaa rakentavaa palautetta vastuualueensa työntekijöiden työstä arvioi omaa esimiestyötään ja hyödyntää työyhteisön antamaa palautetta omasta toiminnastaan laatii, toteuttaa ja seuraa itsenäisesti sekä yhteistyössä esimieheensä kanssa oman vastuualueensa toimintasuunnitelmia ja vastaa niiden raportoinnista, seurannasta ja kehittämisestä.
Ohjaustyön tukeminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> toimii vastuullisesti tiiminvetäjänä tai lähiesimiehenä koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaustyötä tekeville toimii ohjauksellisena tukena vastuualueensa työntekijöille yksilöllisesti tai ryhmässä edistää dialogista ja kuuntelevaa toimintatapaa.

Vastuualueen uusien työntekijöiden perehdyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii perehdyttäjänä organisaationsa perehdytys suunnitelman mukaisesti • toimii tarvittaessa mentorina uudelle työntekijälle • organisoii perehdytyksen oman vastuualueensa uusille työntekijöille • kehittää oman työyhteisön perehdyttämiskäytäntöjä.
Työsuojelun ja työhyvinvoinnin huomioon ottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii työturvallisuuslain mukaisesti ohjaustyön ja toimenkuvien suunnittelussa ja tehtävien jakamisessa • huolehtii työntekijöiden osaamisesta työhyvinvoinnin osana • suunnittelee ohjaustyötä tekevien työkykyä ylläpitävää toimintaa yhteistyössä työnantajan kanssa • toimii vertaistukena vastuualueensa työntekijöille osaamiseen ja työhyvinvointiin liittyvissä asioissa • ottaa tarvittaessa huomioon mahdollisuuden työnohjauksen järjestämiseen työntekijöille.
Taloudellinen toiminta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa ja vastaa tarvittaessa vastuualueensa budjetista • seuraa säännöllisesti vastuualueensa kustannuksia • vastaa tarvittaessa vastuualueensa materiaalihankinnoista • järjestää tarvittaessa henkilöstöresursseja vastuualueellaan esimiehen kanssa sovitulla tavalla • toimii tavoitteellisesti, kustannustehokkaasti sekä sisäisen yrittäjyyden ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia ohjaustyön asiantuntijana monialaisessa yhteistyössä.	
Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit
Oman vastuualueen asiantuntijana toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu oppilashuoltoryhmän toimintaan huoltajien luvalla koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen asiantuntijana sekä tarvittaessa yksittäisten oppilaiden asioiden käsittelyssä • toimii moniammatillisissa verkostoissa oman vastuualueensa ohjaustyön asiantuntijana.
Oman vastuualueen ohjaustyön osaamisen kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksessa toimivien lisäkoulutustarpeista tarvittaessa yhteistyössä muiden kanssa • edistää tukemisen, ohjauksen ja puuttumisen keinojen käyttöä eri toimintaympäristöissä ja tilanteissa yhteistyössä muiden organisaatioissa toimivien kanssa.

Viestintä ja vuorovaikutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti sekä suullisesti että kirjallisesti omalla äidinkielellään asiakkaan ohjaustilanteissa, työyhteisössään ja verkostoyhteistyössä • käyttää hyvää suomen tai ruotsin kieltä sekä lisäksi tarvittaessa yhtä vierasta kieltä työtehtäviensä mukaisesti • toimii erilaisten ihmisten kanssa ja ilmaisee itseään selkeästi asiakkaalle soveltuvalla tavalla • soveltaa ajanmukaisia tietoteknisiä ohjelmia ja välineitä asiakkaiden kanssa tehtävässä työssä ja monialaisissa verkostoissa.
Tutkinnon suorittaja osaa ohjata ja arvioida oman alansa tutkinnon suorittajia.	
Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit
Työssäoppimisen ohjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee oman alansa työssäoppimista koskevat sopimukset ja säädökset • organisoii ja kehittää omalla työpaikalla toteutettavaa työssäoppimisen ohjausta tavoitteellisesti yhteistyössä oppilaitosten kanssa • suunnittelee ja kehittää työssäoppimista tarkoituksenmukaisella tavalla omassa organisaatiossaan • ohjaa ja arvioi työssäoppimista opiskelijälähtöisesti • arvioi ja kehittää aktiivisesti omaa toimintaansa työssäoppimisen ohjaajana.
Tutkintotilaisuuksien arvioiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy asianmukaisesti ammatilliseen näyttötutkintojärjestelmään • perehtyy asianmukaisesti koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammatti- ja erikoisammattitutkinnon perusteisiin • arvioi tutkinnon perusteiden mukaan tutkinnon suorittajia kolmikantaisessa yhteistyössä • arvioi ja kehittää omaa toimintaansa tutkintotilaisuuksien arvioijana • kehittää tarvittaessa arviointikäytäntöjä omassa organisaatiossaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen koordinointi ja kehittäminen - tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työelämän tehtävissä kasvatus-, opetus- ja sosiaalialan toimintaympäristöissä. Toimintaympäristö voi olla kunta- tai aluetaso, yhteistyöverkosto tai yksittäinen organisaatio.

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa vastuullisessa ohjaustyössä tutkinnon perusteiden mukaisesti, johon sisältyy koordinointi-, kehittämis- ja asiantuntija-

tehtäviä. Tutkinnon suorittaja dokumentoi oman vastualueensa toimintakokonaisuuden suhteessa oman organisaation ja laajemman toimintaympäristön kokonaisuuteen. Tutkinnon osan osaaminen osoitetaan vaativassa ohjaustyössä, tiiminvetäjän tai lähiesimiehen vastuutehtävissä, joista sovitaan yhdessä oman esimiehen kanssa. Tutkinnon suorittaja myös ohjaa ja arvioi oman alansa tutkinnon suorittajia, uusia työntekijöitä tai työssäoppijoita.

Tutkintotilaisuudessa vaadittava osaaminen osoitetaan siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan asetettuja ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön työn että työn perusteena olevan tiedon osalta. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa muilla tutkinnon perusteiden mukaisilla tutkintotilaisuutta täydentävillä dokumenteilla, mikäli käytännön työtehtävät eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat siitä kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkintotilaisuuden aikana mahdollisesti syntyvillä dokumenteilla. Nämä dokumentit muodostavat arvioituina osan arviointiaineistoa. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearviointista.

B. Valinnaiset tutkinnon osat

3.3 Toiminnallisuus ja luovuus lasten ja nuorten ohjauksessa

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- hyödyntää toiminnallisia ja luovia menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään
- hyödyntää kuvataiteen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään
- hyödyntää kädentaitojen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään
- hyödyntää musiikkikasvatuksen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään
- hyödyntää liikuntakasvatuksen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään
- hyödyntää luovan kirjoittamisen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään

- hyödyntää draamakasvatuksen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään
- arvioida toiminnallisten ja luovien menetelmien käyttöä työyhteisössään.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää toiminnallisia ja luovia menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Emotionaalinen ja esteettinen tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukee asiakkaan emotionaalisen ja esteettisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista • tukee asiakkaan kasvamista ja oppimista luovaan elämänsentteeseen • luo mahdollisuuksia asiakkaan esteettisiin kokemuksiin • tukee asiakkaan havainnointikykyä, oman itsensä tuntemista ja tunneherkkyyttä • tukee asiakkaan mielikuvituksen ja luovuuden hyödyntämistä oppimisessa • tukee eri kulttuurien tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä emotionaalisisessa ja esteettisessä kasvussa ja kehityksessä.
Ongelmanratkaisutaitojen, luovan ajattelun ja luovan toiminnan tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukee asiakkaan luovaa tekemistä ja kokemisen iloa • rohkaisee asiakkaan omia persoonallisia valintoja luovaan toimintaan • tukee asiakkaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan yksilöllisesti • ohjaa asiakasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn • ohjaa asiakasta arvostamaan ryhmän tai yksilön luovaa työskentelyä ja työn tuloksia • käyttää luovia menetelmiä oppimisen tukemiseen ja oppimisen ilon löytämiseen.
Toiminnallisen ja luovan toimintaympäristön tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukee asiakkaan kasvua, kehitystä ja oppimista sekä onnistumisen iloa tuottavan toimintaympäristön luomisesta • antaa aikaa ja tilaa asiakkaan luovalle työskentelylle • kehittää turvallista ja hyväksyvää luovan työskentelyn ilmapiiriä • kehittää monipuolista pedagogista dokumentointia

	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää eri kulttuurien tarjoamat mahdollisuudet toimintaympäristön kehittämisessä • varmistaa asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit toiminnalle • ohjaa ja tukee oman alan muita ammattilaisia luovan ja toiminnallisen ympäristön kehittämisessä.
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää kuvataiteen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kuvataiteen ilmaisutapojen hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää kuvataiteen ilmaisutapoja asiakkaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena • tukee asiakkaan kykyä ilmaista itseään kuvallisesti, tulkita kuvaa ja arvioida sitä kriittisesti • soveltaa asiakkaan ikätasoon sopivaa kuvallista ilmaisua, kuten piirustus, maalaus, grafiikka, keramiikka, kuvanveisto, tilataide ja taide ympäristössä • hyödyntää työssään mediaa ja kuvaviestintää, kuten valokuva, elokuva, video, animaatio, sarjakuva ja tietokonepeli • tarkastelee asiakkaiden kanssa luontoa ja erilaisia rakennettuja ympäristöjä esteettisestä, eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta • tukee asiakasta löytämään yksilöllisiä tapoja kuvataiteen toteuttamiseen • käyttää tarjolla olevia kulttuuripalveluja asiakkaan oppimisen tukena • ohjaa ja tukee oman alan muita ammattilaisia kuvataiteen ilmaisutapojen hyödyntämisessä.
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää kädentaitojen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kädentaitojen menetelmien hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • edistää kädentaitojen menetelmiä asiakkaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena • soveltaa laajasti tekstiili- ja teknisen työn tarjoamia keinoja yksilö- ja ryhmäohjauksessa • tukee asiakasta löytämään omia ikätason ja edellytysten mukaisia tapoja tekstiili- ja teknisen työn toteuttamiseen • ohjaa ja tukee oman alan muita ammattilaisia kädentaitojen hyödyntämisessä.

Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää musiikkikasvatuksen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Musiikkikasvatuksen menetelmien hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää musiikkikasvatuksen menetelmiä asiakkaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena • soveltaa musiikkikasvatuksen menetelmiä ikätason mukaisesti, kuten <ul style="list-style-type: none"> – melodia-, rytmii- ja kuuntelukasvatusta – laulua, loruohjelmiston kokoamista sekä instrumenttien käyttöä – musiikkiliikuntaa • hyödyntää eri kulttuurien tarjoamia mahdollisuuksia • tukee oppilasta löytämään omia tapoja musiikilliseen ilmaisuun • ohjaa ja tukee oman alan muita ammattilaisia musiikkikasvatuksen menetelmien käytössä.
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää liikuntakasvatuksen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Liikuntakasvatuksen menetelmien hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää liikuntakasvatuksen menetelmiä asiakkaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena • suunnittelee ja ohjaa liikuntaa erilaisille ryhmille ottaen huomioon asiakkaiden yksilölliset edellytykset • soveltaa ohjauksessaan liikunnan eri muotoja, kuten <ul style="list-style-type: none"> – ulko- ja sisäliikunnan mahdollisuuksia – liikuntaleikkejä, satuliikuntaa, tempuilla, seikkailua ja rentoutusmenetelmiä – tanssin ja kehollisen ilmaisun mahdollisuuksia – sensomotorisia harjoituksia – menetelmiä välitunti- ja taukoliikuntaan • ottaa ohjauksessaan huomioon asiakkaiden terveyden, turvallisuuden ja toimintakyvyn edistämisen • tukee asiakasta löytämään itselle soveltuvia liikuntamuotoja • ohjaa ja tukee oman alan muita ammattilaisia liikuntakasvatuksen menetelmien käytössä.
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää luovan kirjoittamisen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Luovan kirjoittamisen menetelmien hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää luovan kirjoittamisen menetelmiä asiakkaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena

	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa työssään luovan kirjoittamisen keinoja, kuten sadut, lorut, runot, omat tarinat, interaktiiviset tarinatuokiot, sanoilla leikkiminen, sadutus • tukee asiakkaan kykyä ilmaista itseään kirjoittamalla • ohjaa ja tukee oman alan muita ammattilaisia luovan kirjoittamisen menetelmien käytössä.
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää draamakasvatuksen menetelmiä ohjaustyössään ja edistää niiden käyttöä työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Draamakasvatuksen menetelmien hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • edistää draamakasvatuksen menetelmien soveltamista asiakkaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena • soveltaa jotakin seuraavista draaman alueista ohjauksessaan, kuten <ul style="list-style-type: none"> – tekstiin pohjautuva teatteriesitys – ilmaisukasvatuksen keho- ja ääni-improvisaatio tai tanssi- ja liikeimprovisaatio – soveltavan teatterin teematyöskentely, tarinateatteri tai sosiodraama • tukee asiakkaan kykyä ilmaista itseään draaman keinoilla • ohjaa ja tukee oman alan muita ammattilaisia draamamenetelmien käytössä.
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida toiminnallisten ja luovien menetelmien käyttöä työyhteisössään.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toiminnallisten ja luovien menetelmien käytön arvioiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi asiakkaiden ohjaukseen soveltuvia menetelmiä yksilö- ja ryhmätasolla työyhteisössään • kartoittaa luovan toiminnan osaamistarpeita työyhteisössä ja kehittää menetelmien soveltamista yhteistyössä muiden työntekijöiden kanssa • arvioi toiminnallisten ja luovien menetelmien toimivuutta omassa ohjaustyössään ja työyhteisössään • pyytää ja antaa rakentavaa palautetta työyhteisössä toiminnallisten ja luovien menetelmien pedagogisesta hyödyntämisestä ja kehittämisestä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Toiminnallisuus ja luovuus lasten ja nuorten ohjauksessa –tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työelämän tehtävissä kasvatus-,

opetus- ja sosiaalialan toimintaympäristöissä. Toimintaympäristönä voi olla varhaiskasvatus, perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta tai toinen aste.

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa lasten ja nuorten toiminnallisen ja luovan toiminnan ohjauksessa hyödyntäen kuvataiteen, musiikin, liikunnan, draaman, kädentaitojen tai luovan kirjoittamisen keinoja. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamistaan toiminnallisten ja luovien keinojen monipuolisessa yhdistämisessä kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Tutkinnon suorittaja kehittää myös luovaa toimintaa tukevaa toimintaympäristöä yhteistyössä muiden kanssa tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa monipuolisessa, tavoitteellisessa ja pedagogisessa luovan toiminnan kehittämishankkeessa, joka toteutetaan työyhteisön tai lähiverkoston yhteistyönä. Osana kehittämishanketta tutkinnon suorittaja ohjaa ja tukee muita oman alan ammattilaisia toiminnallisten ja luovien menetelmien käyttämisessä. Tutkinnon suorittaja arvioi myös hankkeessa käytettyjen menetelmien soveltuvuutta omaan toimintaan ja toimintaympäristöön.

Tutkintotilaisuudessa vaadittava osaaminen osoitetaan siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan asetettuja ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön työn että työn perusteena olevan tiedon osalta. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa muilla tutkinnon perusteiden mukaisilla tutkintotilaisuutta täydentävillä dokumenteilla, mikäli käytännön työtehtävät eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat siitä kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkintotilaisuuden aikana mahdollisesti syntyvillä dokumenteilla. Nämä dokumentit muodostavat arvioituina osan arviointiaineistoa. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearviointista.

3.4 Lasten ja nuorten vapaa-ajan toiminnan ohjaus

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia kerho-, aamu- ja iltapäivä- ja harrastetoiminnan kokonaisuuksien ohjaajana ja toiminnan kehittäjänä
- kehittää vapaa-ajan ohjaustoimintaa

- toimia itsenäisenä palveluntuottajana vapaa-ajan toiminnan toimintaympäristöissä

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa toimia kerho-, aamu- ja iltapäivä- ja harrastetoiminnan kokonaisuuksien ohjaajana ja toiminnan kehittäjänä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toiminnan sisällön suunnittelu- ja toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa asiantuntevasti vastualueensa kerho-, aamu- ja iltapäivä- ja harrastetoiminnan ohjausta • ottaa toiminnassaan asianmukaisesti huomioon pitkäjänteisen kerhotoiminnan merkityksen lapsen ja nuoren hyvinvoinnille • kykenee itsenäisesti rakentamaan tasapainoisen ja tavoitteellisen lukuvuosittaisen toimipaikkakohtaisen vapaa-ajan toiminnan kalenterin • hyödyntää tavoitteellisesti median eri keinoja kerhotoiminnan viestintäsuunnitelmassa • kehittää tavoitteellisesti kerhotoiminnan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistä toimintaympäristöä • organisoii tarvelähtöisiä erityiskerhoja monialaisessa yhteistyössä • kehittää ja koordinoi vastuullisesti alueellisia iltapäivä- ja vapaa-ajan toiminnan palvelukokonaisuuksia • ottaa huomioon monipuolisesti toiminnan suunnittelussa kulttuurien erilaisuudesta nousevat mahdollisuudet ja haasteet.
Toiminnan arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa itsenäisesti vuosittaisen toiminnan arvioinnin ja seurannan • hyödyntää alalla käytettäviä arvioinnin mittareita systemaattisesti • tiedottaa arvioinnin keskeisimmistä tuloksista työyhteisössä sovitulla tavalla • hyödyntää toiminnassaan säännöllisesti valtakunnallista aamu- ja iltapäivätoiminnan seurantakyselyä • arvioi ja kehittää kerho-, harraste- sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa moniammatillisena yhteistyönä.
Yhteistyörakenteissa ja verkostotyössä toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii oman alansa asiantuntijana moniammatillisessa verkostotyössä • hyödyntää laajasti vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön mahdollisuuksia

	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää valmiina olevia rakenteita ja toimivia yhteistyöverkostoja vapaa-ajan toiminnan kehittämisessä • hyödyntää toimitiloja monipuolisesti ja innovatiivisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää vapaa-ajan ohjaustoimintaa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Vapaa-ajan ohjaustoiminnan kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää luovasti ja monipuolisesti eri ohjausmenetelmiä, kuten kulttuuri- ja liikunnanohjausta, luonto- ja elämystoimintaa, nuorten tieto- ja neuvontapalveluja sekä media- ja verkko-ohjausta • mahdollistaa lasten ja nuorten tuottaman oman kulttuurin kehittämisen • vahvistaa lasten kulttuurista identiteettiä ohjaamalla lapsia ja nuoria tavoitteellisiin harrastuksiin • ohjaa lapsia ja nuoria osallistumaan tavoitteellisesti heitä koskevien asioiden valmisteluun ja toteutukseen.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia itsenäisenä palveluntuottajana vapaa-ajan toiminnan toimintaympäristöissä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Palveluntuottajana vapaa-ajan toiminnassa toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii asianmukaisen tarjouksen palveluntuottajana toimimisesta • toimii alaa koskevien säädösten, määräysten, ohjeiden ja ammattieettisten periaatteiden mukaisesti • huolehtii tarvittaessa toimintaa koskevista vakuutuksista sopimuksen mukaisesti • sitoutuu toimimaan palvelunostajan toimintaa koskevien ohjeiden ja linjauksien mukaisesti • laatii toiminnalle realistisen kustannussuunnitelman ja seuraa sen toteutumista • hakee tarvittaessa valtion tai kunnan toiminta-avustuksia toiminnan rahoittamiseksi • ottaa toiminnassaan huomioon henkilöstöhallinnon lainalaisuudet ja esimiehen velvollisuudet • tuntee hyvän tiedotuksen merkityksen ja osaa laatia tarvittaessa viestintäsuunnitelman • kehittää tarvittaessa kokonaistoiminnan sisältöjä.
Oman osaamisen kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa työssään muuttuvia vapaa-ajan toiminnan kehitystrendejä • tunnistaa toimialansa kilpailutilanteen ja erikoistuu alueellisenä palveluntuottajana

	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti omia ammatillisen kehittymisen haasteitaan muuttuvissa toimintaympäristöissä • huolehtii aktiivisesti omasta kouluttautumisestaan ja verkostoitumisestaan.
--	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Lasten ja nuorten vapaa-ajan toiminnan ohjaus –tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työtilanteissa ja toimintaympäristöissä. Toimintaympäristöjä voivat olla aamu- ja iltapäivätoiminta, koulun kerhotoiminta, järjestöjen harrastetoiminta tai muu vapaa-aikatoiminta.

Tutkinnon osan tutkintosuoritus on tutkinnon suorittajan osoittama osaaminen lasten tai nuorten vapaa-ajan toiminnan ohjauksen suunnittelussa, ohjauksessa ja toimintaa koordinoivissa tehtävissä. Lisäksi tutkinnon suorittaja laatii palvelutoiminnan kehittämissuunnitelman alueellisena yhteistyönä palvelutoiminnan järjestämisestä vastaavan tahon kanssa. Tutkintotilaisuudessa vaadittava osaaminen osoitetaan siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan asetettuja ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön työn että työn perusteena olevan tiedon osalta. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa muilla tutkinnon perusteiden mukaisilla tutkintotilaisuutta täydentävillä dokumenteilla, mikäli käytännön työtehtävät eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat siitä kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkintotilaisuuden aikana mahdollisesti syntyvillä dokumenteilla. Nämä dokumentit muodostavat arvioituina osan arviointiaineistoa. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearviointista.

3.5 Monikulttuurisessa toimintaympäristössä toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia monikulttuurisissa kasvatus-, opetus- ja sosiaalialan ympäristöissä
- toimia keskeisten ohjeiden ja suunnitelmien mukaisesti kasvatus-, opetus- ja sosiaalialalla
- toimia kaksikielisyyden tukijana ja ohjaajana sekä monikulttuurisen kodin ja koulun yhteistyön edistäjänä
- kehittää monikulttuurista toimintaympäristöä kasvatus-, opetus- ja sosiaalialalla.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa toimia monikulttuurisissa kasvatus-, opetus- ja sosiaalialan ympäristöissä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Monikulttuurinen toiminta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii erilaisissa monikulttuurisissa ympäristöissä asiakaslähtöisesti • arvostaa ja kunnioittaa ihmisten erilaisuutta, erilaisia arvoja ja asenteita • toimii eettisesti monikulttuurisessa ympäristössä • toimii asiakastyössään tasavertaisesti ja puolueettomasti • tukee asiakkaan kulttuurista identiteettiä • huomioi toiminnassaan perheen merkityksen eri kulttuureissa • sisäistää interkulttuurisen vastavuoroisen toimintatavan ja soveltaa sitä omassa työssään.
Maahanmuutto- ja kotoutumisprosessin huomioon ottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää työssään tietoja maahanmuutto- ja kotoutumisprosessin eri vaiheista • hyödyntää työssään tietoja eri käsitteiden merkityksestä maahanmuutto- ja kotoutumisprosessissa, kuten pakolainen, turvapaikanhakija, työperäinen maahanmuuttaja ja paluumuuttaja • ottaa työssään huomioon kotoutujien muuttokokemukset, mahdollisen kulttuurishokin vaiheet ja tuen tarpeet • ottaa työssään huomioon vasta maahan tulleiden asiakkaiden kohtaamat vaikeudet ja tuen tarpeet • ottaa työssään huomioon suomalaisen valtakulttuurin vaikutukset eri-ikäisten kotoutumisprosessissa • ohjaa asiakasta toimimaan suomalaisessa koulu- ja oppilaitosjärjestelmässä • ohjaa oman alansa muita ammattilaisia yksilöiden kotoutumisprosessin tukemisessa.
Maahanmuuttopolitiikkaa ohjaavien säädösten, määräysten ja suunnitelmien mukaan toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii oman työnsä kannalta keskeisten, monikulttuurista työtä ohjaavien säädösten ja muiden asiakirjojen mukaisesti, kuten <ul style="list-style-type: none"> – yhdenvertaisuuslaki – Suomen perustuslaki – lastensuojelulaki – ulkomaalaislaki – kotouttamislaki – Suomea koskevat kansainväliset maahanmuuttajasopimukset

	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa monikulttuurista työtä ohjaavien säädösten, suositusten ja julistusten muutoksia siltä osin kuin ne liittyvät omaan työhön • perehtyy maahanmuuttajien sosiaaliturvan perusteisiin.
Erilaisten kulttuurien tuntemus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa työssään huomioon kulttuuriset tekijät ja kulttuuritaustat oppilaiden ja opiskelijoiden ohjaustilanteissa • hyödyntää työssään tietoa valtavähemmistöjen perhekulttuurien erityispiirteistä • perehtyy keskeisten maailmanuskontojen pääpiirteisiin ja hyödyntää tietoja työssään • ottaa työssään huomioon kulttuurin ja uskonnon vaikutuksen asiakkaan arkielämässä.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia keskeisten ohjeiden ja suunnitelmien mukaisesti kasvatus-, opetus- ja sosiaalialalla.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toimintaa ohjaavien suunnitelmien mukaan toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii yksilöllisten varhaiskasvatukseen, valmistavaan koulutukseen ja yleisopetukseen siirtymiseen liittyvien opetussuunnitelmien ja ohjeistusten mukaisesti • toimii toiselle asteelle siirtymisen nivelvaiheen ohjeistusten mukaisesti • toimii maahanmuuttajien ammatillisen peruskoulutuksen valmistavan opetussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden mukaisesti • toimii S2-oppilaan ja opiskelijan tukemiseen, opintojen arviointiin, eriyttämiseen ja joustoon liittyvien ohjeiden mukaisesti • toimii tulkin käytöstä toiminta-alueellaan tehtyjen päätösten mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia kaksikielisuuden tukijana ja ohjaajana sekä monikulttuurisen kodin ja koulun yhteistyön edistäjänä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Suomen kielen ja kaksikielisuuden tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa työssään huomioon suomen kielen ja oman äidinkielen puhumisen kulttuurisia käyttöeroja ja puheen tilannekohtaista vaihtelua • toimii interkulttuurisissa viestintätilanteissa eri kulttuurien viestintätapoja huomioon ottaen • soveltaa työssään kuullun ymmärtämistä kehittäviä menetelmiä ja ohjaa monikulttuurisia oppilaita ja opiskelijoita sekä näiden parissa työskenteleviä menetelmien käytössä

	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää työssään luetun ymmärtämisen, tiedonhallinnan ja sanaston kartuttamisen taitoja edistäviä menetelmiä ja ohjaa monikulttuurisia oppilaita ja opiskelijoita sekä näiden parissa työskenteleviä menetelmien käytössä • tukee työyhteisössä työskenteleviä ohjaamaan monikulttuurisia oppilaita ja opiskelijoita kirjoittamaan, hakemaan ja valikoimaan tietoa eri lähteistä, käyttämään tekstinkäsittelyohjelmaa, sanakirjaa ja tekemään muistiinpanoja • tukee työyhteisössä työskenteleviä käyttämään monikulttuurisille oppilaille ja opiskelijoille laadittuja kirjallisia ja sähköisiä oppimateriaaleja ja oppiohjelmiä • ottaa toiminnassaan huomioon kaksikielisyyden merkityksen ja edistää työyhteisöissä oman äidinkielen ja kulttuurin osaamista sekä ylläpitämistä • vahvistaa lapsen, nuoren tai aikuisen itsenäistä suomen kielen käyttötaitoa omassa oppimis- ja toimintaympäristössään.
Yhteistyön tekeminen monikulttuuristen perheiden kanssa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukee lapsen tai nuoren oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa • hyödyntää perheiden kanssa tehtävässä työssä moniammatillisia verkostoja ja omakielisten työntekijöiden kulttuurista osaamista • noudattaa monikulttuurisessa ohjaustyössä perusopetus- ja lukio-laissa sekä laissa ammatillisesta koulutuksesta säädettyjä periaatteita kodin ja koulun tai oppilaitoksen yhteistyön järjestämisestä.
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää monikulttuurista toimintaympäristöä kasvatus-, opetus- ja sosiaalialalla.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Monikulttuurisen toimintaympäristön kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehittää monimuotoista työyhteisöä ja toimintaympäristöä moniammatillisessa yhteistyössä • tukee omalta osaltaan maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden työhön perehtymistä • edistää monikulttuurisen työn arviointia omassa toimintaympäristössään • kehittää vastualueensa monikulttuurista toimintaa arvioinnin pohjalta.
Oman toiminnan kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa monikulttuurisuuteen liittyvää tutkimusta ja yhteiskunnallista keskustelua • kehittää interkulttuurista osaamistaan työyhteisössä ja asiakastyössä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Monikulttuurisessa toimintaympäristössä toimiminen -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työtilanteissa ja toimintaympäristöissä. Toimintaympäristöjä voivat olla varhaiskasvatus, perusopetus, vapaa-ajan toiminta ja toinen aste.

Tutkinnon osan tutkintosuoritus on tutkinnon suorittajan osoittama osaaminen asiakaslähtöisessä ohjaustyössä monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Tutkintotilaisuudessa vaadittava osaaminen osoitetaan tutkinnon perusteiden mukaisesti siinä laajuudessa, että osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastavaan asetettuja ammattitaitovaatimuksia sekä käytännön työn että työn perusteenä olevan tiedon osalta. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa muilla tutkinnon perusteiden mukaisilla tutkintotilaisuutta täydentävillä dokumenteilla, mikäli käytännön työtehtävät eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia.

Lisäksi tutkinnon suorittaja suunnittelee ja toteuttaa esimiehen kanssa sovitun monikulttuurista toimintaympäristöä kehittävän hankkeen. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden suomen kielen osaamista ja sen tukemista työyhteisössä ja perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat siitä kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkintotilaisuuden aikana mahdollisesti syntyvillä dokumenteilla. Nämä dokumentit muodostavat arvioituina osan arviointiaineistoa. Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkintotilaisuuksista saaduista arvioijien lausunnoista, arvioiduista täydentävistä dokumenteista ja tutkinnon suorittajan itsearvioinnista.

Liite

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon suorittaneen ammatin kuvaus

Alan arvoperusta

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaus perustuu eettisesti kestäviin periaatteisiin. Työn arvoperustana eri toimintaympäristöissä on humanistinen elämäkatsomus ja ihmisen kohtaaminen kokonaisvaltaisena toimijana. Humanismissa korostuvat yksilön arvokkuus ja autonomia, vastuut ja velvollisuudet sekä empatia ja välittäminen. Erikoisammattitutkinnon suorittanut toimii vastuullisena oman alansa kehittäjänä ja vastuualansa asiantuntijana kasvatus-, opetus- ja sosiaalialalla.

Ammatin kuvaus

Erikoisammattitutkinnon suorittanut toimii ammatillisesti ja asiakaslähtöisesti alan vaativimmissa työtehtävissä eri-ikäisten asiakkaiden ohjaustilanteissa. Alan toimintaympäristöjä ovat varhaiskasvatus, perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta, vapaa-ajan toiminta sekä toinen aste. Tutkinnon suorittaneella on valmius toimia myös laajemmissa toimintaympäristöissä, oman organisaationsa lisäksi myös alueellisella ja paikallisella tasolla. Toimintaympäristönä voi olla esimerkiksi lähialue tai kunta. Tutkinnon suorittanut voi työskennellä toiminnan järjestäjänä tai palveluntuottajana tai tehdä yhteistyötä näiden kanssa erilaisissa kehittämis- ja koordinoititehtävissä.

Työn tavoitteena on edistää asiakkaiden hyvinvointia ja osallisuutta kasvatuksellisin ja ohjauksellisin keinoin. Työ pohjautuu kehityspsykologisen ja erityispedagogisen tiedon soveltamiseen ohjaustyön suunnittelussa ja toteutuksessa. Hyvinvoinnin tukeminen perustuu asiakkaiden tarpeiden tunnistamiseen ja yksilölliseen tukemiseen ja ohjaukseen. Tutkinnon suorittaneella on valmiudet myös koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksessa toimivien muiden työntekijöiden ohjaamiseen asiakastyössä sekä työn organisointiin. Hän ohjaa, tukee ja valvoo tarvittaessa työntekijöiden suorittamia työtehtäviä ja toimii vertaistukena. Tutkinnon suorittanut edistää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa yksilöiden ja ryhmien turvallista ja sujuvaa arkea, joka edistää asiakkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja mielenterveyttä. Osallisuutta tuetaan varhaisella puuttumisella, sosiaalisella vahvistamisella ja moniammatillisella kasvatuskumppanuuteen perustuvalla oppilashuoltotyöllä.

Tutkinnon suorittanut osaa hyödyntää omia ilmaisutaitojaan toiminnan ohjauksessa sekä tukea muita luovien ja toiminnallisten menetelmien soveltamisessa

ja kehittämisesä kasvatus- ja ohjaustyössä. Tutkinnon suorittanut voi toimia vapaa-ajan toiminnan palvelukokonaisuuksien koordinoijana ja kehittäjänä. Kasvatus- ja ohjaustyössä tarvitaan yhä useammin valmiuksia toimia maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden kanssa monimuotoisissa työyhteisöissä ja kehittää monikulttuurista toimintaympäristöä.

Työ edellyttää soveltuvuutta alan tehtäviin, kuten hyviä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja myös vaativimmissa työtilanteissa ja monialaisissa toimintaympäristöissä, laajempien kokonaisuuksien hallintaa, organisointi-, koordinointi- ja kehittämistaitoja sekä kykyä toimia tiiminvetäjänä tai tarvittaessa lähiesimiehenä. Työ on asiakaslähtöistä, ja yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeä osa työtä. Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon suorittaneella on hyvät valmiudet ja edellytykset tieto- ja viestintätekniiikan sekä teknologian monipuoliselle hyödyntämiselle. Taitoja voidaan hyödyntää sekä omassa organisaatiossa että laajemmassa verkostoyhteistyössä, yhteydenpidossa ja kehittämisesä.

Työ vaatii hyviä organisointi- ja koordinoititaitoja, kykyä hahmottaa laajempia toimintakokonaisuuksia ja -tapoja sekä kehittää toimintaa monimuotoisissa verkostoissa. Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon suorittanut osaa perustella työssään tekemänsä ratkaisut ja valinnat, ja hänellä on edellytykset jatkuvaan oman toiminnan arviointiin ja kehittämiseen.

Painettu
ISBN 978-952-13-5005-4
ISSN 1798-887X

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-5006-1
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet